

Iromány száma: **K/5998/1.**

Benyújtás dátuma: **2019-05-15 14:53**

Parlex azonosító: **190734L60001**

Címzett: **Kövér László, az Országgyűlés elnöke**

Benyújtó: **Dr. Székely László, alapvető jogok biztosa**

Tisztelt Elnök Úr!

Az egyes házszabályi rendelkezésekről szóló 10/2014. (II. 24.) OGY határozat 2. melléklet 43. pontjában foglaltak megvalósulása érdekében mellékelten megküldöm **Dr. Szél Bernadett (független)** országgyűlési képviselő *"Nem sérti az alapjogokat a megfelelő előkészítés nélkül bevezetésre kerülő kötelező nyelvvizsga?"* című, K/5998. számú írásbeli választ igénylő kérdésére adott válaszat.

Tisztelettel:

dr. Székely László

alapvető jogok biztosa

Címzett: **Dr. Szél Bernadett (független)**

Benyújtó: **Dr. Székely László, alapvető jogok biztosa**

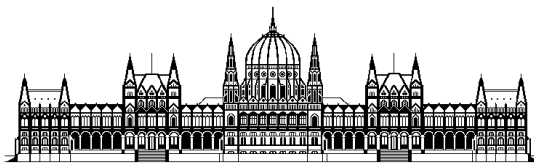
Tisztelt Képviselő Asszony/Úr!

Az Országgyűlésről szóló 2012. évi XXXVI. törvény 42. §-ában foglaltak szerint a hozzám intézett, **Dr. Szél Bernadett (független)** országgyűlési képviselő *"Nem sérti az alapjogokat a megfelelő előkészítés nélkül bevezetésre kerülő kötelező nyelvvizsga?"* című, K/5998. számú írásbeli kérdésére az alábbi választ adom.

Tisztelettel:

dr. Székely László

alapvető jogok biztosa

ALAPVETŐ JOGOK BIZTOSA
AZ ENSZ NEMZETI EMBERI JOGI INTÉZMÉNYE

Ügyszám: AJB-2389/2019

Dr. Szél Bernadett
országgyűlési képviselő

Budapest
Széchenyi rkp. 19.
1358

Tisztelt Képviselő Asszony!

Az Alaptörvény 7. cikk (1) bekezdése alapján hozzám intézett, „*Nem sérti az alapjogokat a megfelelő előkészítés nélkül bevezetésre kerülő kötelező nyelvvizsga?*” című, K/5998. számú, írásbeli választ igénylő kérdésére – az Országgyűlésről szóló 2012. évi XXXVI. törvény 42. § (9) bekezdésében foglalt határidőben – az alábbi választ adom.

Levelében kifejtette, hogy a felsőoktatási felvételi eljárásról szóló 423/2012. (XII. 29.) Korm. rendelet (a továbbiakban: Felvételi Kr.) módosítása szerint 2020-tól a felsőoktatásba az vehető fel, aki legalább középfokú (B2 szintű) nyelvvizsgával rendelkezik. Kiemelte továbbá azt is, hogy a jogszabály-módosítás körülményeiről 2017-ben hivatalból indítottam átfogó vizsgálatot, amely szerint alapjogi szempontból aggályosan és kellő előkészítés nélkül írták elő a felsőoktatásba való bekerülés egyik feltételeként a nyelvtudás új, szigorúbb követelményét: a szaktárca nem vette figyelembe az egyes oktatási szintek egymásra épülésének követelményét, nem biztosította a szükséges felkészülési időt, és nem gondoskodott az idegen nyelv-oktatás iskolai feltételrendszerének megteremtéséről.

A levelében utalt arra is, hogy az ombudsmani vizsgálat megállapította, hogy alapjogi aggályokat vet fel, ha az idegen nyelv tanításának komoly iskolai akadályai vannak. A nem emelt szintű idegen nyelvi képzésben részt vevő gimnáziumi tanulóktól a Nemzeti Alaptanterv (NAT) és a kerettantervek az idegen nyelv elsajátítását alapfokú (B1 szintű), a szakgimnáziumi tanulóktól pedig a középfokú (B2 szintű) szinten várják el. 2020-ban a felsőfokú továbbtanulás új és általános követelményszintje a B2 szintű nyelvvizsga lesz. Eközben a jelenlegi iskolai feltételrendszer és gyakorlat mellett a nem emelt szintű idegen nyelvi képzésben részesült érettségiző tanulóknak elenyésző hányada, mindössze 7,5 százaléka tett idegen nyelvből középfokú (B2 szintű) nyelvvizsgával egyenértékű, emelt szintű nyelvvizsgát.

A jelentés megállapítása szerint a hatékony, valamint a gyakorlatban is jól hasznosítható nyelvtanítás elsődlegesen az iskolarendszer feladata, ebből következően az iskolának kell biztosítania annak feltételeit, hogy a diákok eleget tehessenek a felsőoktatási felvételhez megszabott nyelvvizsga követelményének. A jelentés hangsúlyozza, hogy rendszerszintű visszásságot okoz a nyelvvizsga megkövetelése mindaddig, amíg hiányoznak a nyelvvizsgára való iskolai felkészítés tárgyi és személyi feltételei, ráadásul a NAT-ból és a kerettantervből sem következik a diákok nyelvvizsgára való felkészítésének kötelezettsége, ezért a bevezetés az oktatáshoz való jog sérelmét is jelenti. Hivatkozott az akkori ombudsmani intézkedésekre is. Eszerint kezdeményeztem az emberi erőforrások miniszterénél, hogy mérje fel a nem emelt szintű idegen nyelvi képzést nyújtó iskolákban rendelkezésre álló személyi, tárgyi feltételrendszert, és ennek az eredményére támaszkodva tegyen mielőbbi intézkedéseket a B2 szintű nyelvtudás elsajátításához szükséges iskolai feltételrendszer biztosítása, rendelkezésre állása érdekében. Kértem a minisztertől, hogy kezdeményezze az idegen nyelvi emelt szintű érettségi követelményrendszerének áttekintését a B2 szintű államilag elismert nyelvvizsga követelményrendszerével való összhang biztosítása érdekében. A miniszterhez fordultam továbbá azzal is, hogy fontolja meg a szükséges intézkedések megtételét az új felsőoktatási felvételi követelménynek megfelelő köznevelési tárgyú szabályozás (a Nat. és a kerettantervek) módosításának,

kiegészítésének előkészítése érdekében, eközben legyen figyelemmel a gyermekeknek a pihenéshez és a szabadidő eltöltéséhez való jogának érvényesülésére is. Javasoltam végül a Felvételi Kr. 23. § (3) bekezdésében foglalt felvételi követelmény hatályba lépésének olyan új időpont megállapítását, amely figyelembe veszi a köznevelésben az új tanulmányi követelmények bevezetésével kapcsolatos valamennyi jogi és szakmai követelményt (felmenő rendszer, pedagógiai program).

Képviselő asszony beszámolt arról, hogy az intézkedések nyomán tett lépésekkel kapcsolatban megkereste az emberi erőforrások miniszterét is, akinek nevében az EMMI államtitkára adott választ. *Mindezekre figyelemmel két kérdést fogalmazott meg:* álláspontom szerint megvalósultak a 2017-es jelentésében foglalt intézkedések, illetve nem sérti az alapjogokat a kötelező nyelvvizsga feltételének jövő évi bevezetése.

Tájékoztatom, hogy a hivatkozott AJB-360/2017. számú jelentésem kiindulópontként arra hívta fel a figyelmet, hogy a fiatalkori idegennyelv-tanulás komoly érték, hiszen az alapfokú és a középfokú oktatásban egyfelől megalapozza a későbbi életszakaszokban történő tanulást, illetve a felsőoktatásban való részvételt (jellemzően belépési vagy „kapu” feltétel). Másfelől komoly befolyást gyakorol arra is, hogyan viszonyul majd a tanuló más nyelvekhez és kultúrákhoz az Európai Unióban, illetve ennek nyomán hogyan, milyen minőségben képes majd élni a mozgás, a letelepedés és a munkavállalás szabadságával. A jelentés arra is felhívta a figyelmet, hogy az idegen nyelv tanítása, ismeretének megkövetelése, mint oktatáspolitikai szakkérdés ott válhat ombudsmani szempontból is vizsgálendő alapjogi jellegű kérdéssé, ahol az idegen nyelv ismeretének és a megfelelő nyelvvizsga hiányának következményei vannak, azaz ahol előfeltételként mindez a felsőoktatási rendszerbe való bekerülés esetleges akadályát jelentheti, vagyis a hozzáférhetőséget képes befolyásolni, illetve ez alapján az esélyegyenlőség érvényesülése szempontjából vethet fel aggályokat.

Mindennek szellemében a részletes vizsgálati jelentés elemezte az idegen nyelv oktatásának iskolai feltételrendszerét, a jogállami elvek oldaláról a jogszabályi környezetet és a módosítás beépítését. Ezeket összegezve pedig a Nemzeti Alaptantervben az egyes évfolyamokra előírt nyelvtudási szintek megtanítását és megtanulását befolyásoló tényezők körében megjelenő hiányosságokon keresztül az idegen nyelv tanításának olyan iskolai akadályai tárultak fel, amelyek nyomán alapjogi aspektusú megállapításokat kellett tennem, valamint a visszas helyzet orvoslására pedig a hivatkozott intézkedéseket megfogalmaznom.

A szaktárca a jelentés kiadását követő többszöri, intenzív levélváltás során is kitért amellett, hogy a szabályozás kellő időt biztosít, valamint jelenleg is adottak a személyi és tárgyi feltételek ahhoz, hogy a felvételiző tanulók felkészülten tudjanak a felsőoktatási felvételi eljárásban részt venni. Ennek megfelelően nem tartotta indokoltnak a hatályba lépés időbeli eltolását. Megjelent továbbá az idegennyelv-tanítás hatékonyságának fejlesztéséről szóló kormányhatározat, amelyben a Kormány felhívta az emberi erőforrások miniszterét, hogy készítse el a 2018–2027 közötti időszakra szóló középtávú stratégiát, és ezzel összefüggő intézkedési tervet, amely hozzájárulhat a tanulók még hatékonyabb idegennyelv-tanulásához. A mindezt megelőző felmérés eredményéről ugyanakkor a szaktárca válaszában nem adott tájékoztatást, ez ezzel összefüggő fejleményekről, lépésekről jómagam is csak a sajtóból értesültem. Ebből egyértelműen látható, hogy *a felsorolt ombudsmani ajánlások jelentős része nem vagy nem teljes mértékben valósult meg.*

Amint az Képviselő Asszony előtt is ismert, a feladat- és hatáskörömet, valamint ennek ellátásához szükséges vizsgálati jogosultságaimat az Ajb-t. határozza meg. Az Ajb-t. 18. § (1) bekezdése szerint a biztoshoz bárki fordulhat, ha hatóság tevékenysége, mulasztása az alapvető jogát sérti vagy annak közvetlen veszélyével jár, feltéve, hogy a rendelkezésre álló közigazgatási jogorvoslati lehetőségeket – ide nem értve a közigazgatási határozat bírósági felülvizsgálatát – már kimerítette, vagy jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva. Az Ajb-t. 1. § (2) bekezdés a) pontja alapján tevékenységem során – különösen hivatalból indított eljárások lefolytatásával – megkülönböztetett figyelmet fordítok a gyermekek jogainak a védelmére.

A kérdéseivel összefüggésben arról tudom tájékoztatni, hogy a hivatkozott jelentésben foglalt, azóta más szakmai szervezetek által is *mege erősített álláspontomat és javaslataimat változatlanul fenntartom*, a helyzet alakulását, az újabb lépéseket folyamatosan nyomon követem, Hivatalom továbbra is nyitott a szakmai párbeszédre minden szereplővel. Jelen pillanatban ugyanakkor – amennyiben panaszbeadvány nem érkezik hozzám – *nem látom indokoltnak* egy azonos tárgykorú, újabb hivatalbóli átfogó vizsgálat megindítását.

Bízom abban, hogy válaszzal elősegíthetem a tájékozódását.

Budapest, 2019. az elektronikus dátumbélyegző szerint

Üdvözlettel:

Székely László